

“Balıklar içinde yüzdüğü suyun farkında olmaz denir hep. Biz de öyleyiz aslında. Uzun zamandır etrafımızda olanlara karşı umarsız davranmaya başlarız. Bu çok yakınımız bir insan da olur, eskiden çok sevdiğimiz bir eşya da. Eşya farkına varıp, sesini çıkarama sa da, insan kısmı kendinden pay biçip bir isyan çılgılığıyla çıkar karşına. Bu çılgılık kendine getirir seni; durup kanıksadığın kişiyi ne kadar sevdiğini, onu uzun zamandır nasıl da ihmal ettiğini anlarsın. Bir tuhaf olur, için için kemirir, yüreğinden bir şeyler kopar gibi olursun. Sakinleşip o kişiyle olan anılarını düşünürsün bir süre. Yaşananlar film şeridi gibi geçer gözümüzün önünden. Sonrası hala derinden sevdiğini fark ettiğin, büyük bir kederle birlikte gelen yaşananları tamir isteğidir.

Sanırım hepimiz böyleyiz bu aralar. Görünmez bir virüs yaşanan büyük drama rağmen, çevremize yeniden bakabilme mutluluğumuz oldu birden. Virüs hepimizi evimize, mahallemize, küçük bakkalımıza, bahçemize, küçük izole alanlarımıza hapsetti. Çoğunlukla çok iyi bildiğimizi düşündüğümüz ve bazen de sıkıldığımız yerler. Ama ne kadar doğru tüm bunlar? İlk başlardaki sıkıntı hali sanırım yerini yeni yaşama adapte olmaya bıraktı. Duruma uygun yeni yaşam pratikleri geliştirmeye başladık. Durum madem bu; nasıl mutlu olabilirim yeni yollarını arıyoruz. Bu da dar izole alanlarımıza daha dikkatli bakmayı öğretti. Az önce insanlar için yaptığımızı anlattığım şeyi nesnelere üzerinde de yapmaya başladık. Nesnelere kendilerini ifşa etmek zorunda hissetmezler. Sadece mekân da var olurlar. Onlara sahiplerinin yüklediği anlamdır asıl olan. Bu süreç içinde yaşamımıza sokarak onlara anlam yükleyen bizler, yüklediğimiz veya farkında olmadığımız bu anlamları yeniden sorgulama sürecine girdik. Yavaşladık, daha çok zaman ayırıyoruz izole çevremizde dönen her şeye. Uzun zamandır yanı başımda olan bir kitabı yeniden görüp sevindiririk oldum ben mesela. Epey zamandır düşünmediğim kadar baharı merak ediyorum bu aralar. Ağaçların çiçek açışını kaçırdığıma, doğanın çiğ bir yeşile dönüşümünü yakalayamadığıma yanyorum. Geçen sonbahar kaybettiğim köpeğim Lucky'le uzun uzun yaptığımız yürüyüşler sırasında sıradan bir anmış gibi gelen her şey burnumda tütüyor. Sahilde dalgaların kıyıya taşıdığı şekilli tahta parçalarını, boş midye kabuklarını toplayışım geliyor aklıma, komşunun bahçesinde her Nisan ayı sonu yetişen baklayı, denizin yağmur sonrası kokusunu, kısacası bir yere her an gidebilme ihtimalini özlüyorum. Az önce balkondaki bir çiçeğime konan arıya uzun uzun baktım. Biliyor musunuz sanal alemde de yaşadım bu farkındalık halini. Eskiden dar vakit aralarında hızlıca beğenip geçtiğim bir çok paylaşımına daha uzun ve sakın bakıyorum artık. Bu da uzun zamandır sayfamda olan bir çok sanal alem arkadaşımı(buradaki kasıt yüz yüze tanışmadan arkadaş olduklarımızı)daha yakından tanımaya başladım. Bu yeni gelişmeye postsanal gerçeklik adını uygun görüyorum kendimce.

Elbette hepimiz aynı deneyimi farklı biçimlerde yaşıyoruz. Çalışmak zorunda olan, yaşamını her türlü olumsuzluğa rağmen dışarıda geçirmek zorunda olan yaşamlar da var. İçeride ve dışarıda yaşamlar üzerine birçok pratik geliştiriyoruz. Hepsini birbirinden değerli süreçler vahasıl. Biliyorum aynı duyguları sizler de yaşıyorsunuz.

Biz bir grup fotoğrafçı, sanatçı, sosyolog ve benzer sosyal bilim insanı toplandık; bir çağrıda bulunduk. Zira belgenin gücüne ve gerekliliğine inanıyoruz. Ben kendi adıma çocukluğumda izlediğim Uzay Yolu dizindeki bir bölümü hatırlıyorum hep böyle durumlarda. Hani başka bir gezegene iner Atılgan Uzay Gemisi. Burada yaşam belirtisi kalmamıştır. Yıkık bir binanın içine girerler Kaptan Kirk ve arkadaşları. Kaptan bir düğmeye basar ve ölmeden az önce o gezegenin son insanının aldığı kayıdı dinlerler.

İşte “ben falanca kim az sonra öleceğiz, ama biz burada şöyle bir yaşam sürdürdük, işte kayıtları” babında çıkar karşımıza. Ben sanırım bu andan beri ilgiliyim belge işlerine. Sonrasında meslek olarak arkeolog olmayı seçtim. Geçmişten bize kalan izlerin peşindeyim o gündür bugündür. Bizden sonrakilere yaşadığımız anların fotoğraflarını bırakmanın derdine düştük. Siz katılımcılar da bizler gibi düşündüğünüzü gösterdiniz katılarak. Şimdi birlikte yep yeni bir deneyime ortak olacağımız bir sürece giriyoruz. Birlikte yolculuk yapıp, çalışarak öğrenme yolculuğu bu.

Birbirimizin farkındalıklarıyla geliştireceğimiz, kişisel yolculuğumuza koyacağımız bir mil taşı bu.

ilk mektubumu Charles H.Traub’un yıllarca editörlük yaptığı y.lisans öğrencileriyle paylaştığı sözlerden bazılarıyla bitirmek istiyorum.

Bütün fotoğrafçılar dikizcidir.

Bunu kabul edin ve bakmaya devam edin

Herkes narsistir-herkes fotoğraflanabilir.

Fotoğraf bakmakla ilgilidir;

Nasıl bakacağını bilmek pratik ister.

Doğru zamanda ve doğru bağlamda olduğu sürece bütün fotoğraflar değerlidir.

Her zaman tarihsel bir belgedir.

Zorlayıcı olmak işe yarar.

Özenli olmak da yarar

Çok fazla çalışmak en fazla işe yarayandır.

Unutma, genellikle mesele kim, ne, nerede, ne zaman, neden ve nasıl sorularıyla ilgilidir.

Bu süreçte belgeleme tarzlarının ne kadar çeşitli olduğunu konuşuruz . Uzunca. Belki Ken Light’ın Belgesel Fotoğrafçılar Anlatıyor kitabını okumakla başlamalı ve ne çok yaklaşım var görmeliyiz.

Belki de John Berger’den Anlatmanın Başka Biçimleri’ni?

***Belki başka mektuplarda da buluşuruz zamanla. Şimdi yolculuğa başlamanın tam vaktidir.

Kolay gelsin hepimize.

Aykan Özener

04.05.2020